

Novice.

Z Dunaja. Sliši se, da se pri c. k. državnem ministerstvu posvetujejo, kako bi se boljše vravnale nedeljske šole in šole za rokodelske učence.

Iz Zagreba. 8. jan. naredil je narodni deželni glasbeni zavod prvi društveni koncert. Posebno dobro se je obnesel pevski zbor, ki je po občni želji vsako pesem po dvakrat zapel. — Opomnim še vesele novice, da je tukajšnja slavna deželna vlada poklonila vredništvu šolskega časopisa „Napredka“ 100 gold., da more spešneje delati na težavnem učiteljskem polji, učiteljem pa nekaj pedagoških časopisov, da bi se lažje izobraževali v njihovem imenitnem poklicu. Pripravniki so si pa še naročili „Oesterr. Schulbote“ in „Volkschule“; berejo pa tudi „Napredka“, „Uč. Tovarša“ in druge časopise. *L. T.*

Iz Štajarskega. Da bi bil šolski nauk bolj spešen, je tukajšnja sl. deželna vlada zapovedala, da naj se v ljudskih šolah, kjer jih še manjka, napravijo učilni pomočki, ki so: 1. slovknica na steni; 2. dve polovični krogli sveta, zemljovid Evrope, Palestine, Avstrije in Štajarske in 3. tako imenovana rusovska mašina za številjenje. Kjer se more, naj se napravi tudi veliki Becker-jev zemljovid avstrijskih dežel in Hermann-ov kazavni poduk s podobami. *(G. A.)*

Iz Konjic. Ne zameri, „Tovarš“, da ti zopet nekaj neprimernega iz našega kraja potožim. Mnogo koristnega in hvalevrednega se nam v sedanjih časih sporoča, da bi našo mladino toliko lažje mogli gojiti v pravem keršanskem in narodnem duhu. Dobri odgoj je oče prave sreče, ter pelje človeka do njegovega pravega namena. Da bi se nam pa naklonili pripomočki za dobri odgoj, so se v šolskih okrajih zbudile učiteljske knjižnice, ktere nam obetajo, da nam bodo delo na našem težavnem polji zelo polajševale. Taka učiteljska knjižnica se je tudi v našem šolskem okraju oživila, žalibog pa, da nam je še malo, ali celo nič koristila. Gotovo bo kdo menil, da jo premalo podpiramo, ali jo premalo rabimo; toda napčna bi bila taka misel. Zložili smo tukajšnji učitelji pri njeni osnovi obilno, našemu poklicu primernih knjig in časopisov. Namesti pa, da bi se namenu primerno ravnalo, so se pa le poiskale stare, večidel v sedemnajstem stoletju natisnjene nemške knjige, iz katerih je do zdaj naša knjižnica. Jaz ne zaničujem nikakor starih knjig, le toliko rečem, da niso primerne sedanjemu času, še manj pa našemu imenitnemu poklicu. — Z Bogom! *J. Delakorde.*

Iz Ljutomerja. Želel sem že iz okolice goričke nektare besedice povedati, kar ravno me je božja previdnost semkaj preselila. — Tudi tukaj častita duhovščina in gospodje učitelji željno segajo po „Tovaršu“, ker nam v vseh okoliščinah za cerkev in šolo tako lepo služijo. — Spoznamo, da je „Tovarš“ zlati studenec vsakemu učitelju, ker iz njega mu izvirajo pripomočki, ki jih neprenehoma potrebuje, če hoče tečno napredovati. Bog daj, da bi seme, ki ga seje naš „Tovarš“, obilno kalilo in sad rodilo! *)

M. Rajšp.

*) „Tovarš“ se vam lepo zahvaljuje za prijazen dopis; vendar kar zadeva vašo pritožbo, vam ne more drugega svetovati kakor to, da prosite in tudi tirjate, da se po postavi ravná.

Iz Jurkloštra. Mnogo koristnega in blagega smo že dobili iz „Tovarsëve“ Torbice. Hvala ti za vse, ljubi „Tovarsš“! Vem da bi rad zvedil, kako se kaj godi s tukajšnjo učilnico, ktera je bila ustanovljena to šolsko leto. Veselo je viditi, kako marljivo hodijo v šolo ukazeljni otroci in si pridobujejo koristnih nauk. Vsaka dobra reč pa ima nasprotnike, in tako je tudi tukaj. Posebno je nemškutarija nekatere tukajšnje kmete močno prevzela in sicer tako, da niso šole privolil drugače, da se mora v nji tudi po nemški učiti. Pa šola se bo vedno bolj poprijemala svojega namena, da bo koristila in služila pravim potrebam tukajšnjih stanovavcev, ter ne bo pozabila, da stoji na domači slovenski zemlji. — Nemila zima tukaj velike ovinke dela, in sicer tako, da pretečeni mesec otroci kar v šolo priti niso mogli. Tudi ta mesec kaže slabo. Ako mi dovoliš, „Tovarsš“, se bom še kaj oglasil. Z Bogom! *)

Škerjanec.

Iz Podbrezja. — k. Neizrečeno veliko veselje je vživala pretečeni teden naša fara. 5. t. m. so prišli k nam naš nekdanji in nepozabljivi fajmošter, zdaj misijonar v Ameriki, prečastiti gospod Francišek Pirc. Že samo novica, da so slavni duhovni oče prišli iz Amerike in da bodo prišli tudi k nam, je marsiktero serce do solz ganila; koliko bolj pa je to nepričakovano veselje v naj slajših čutilih do verha priklopelo, se je vidilo pretečene dni, ko smo imeli priserčnega starčka pri sebi. Pustno nedeljo, 7. t. m., so imeli slavni misijonar ob 10. dopoldne veliko sv. mašo s pridigo, potem pa so še pridigovali ob 2. in ob 5. popoldne, tedaj trikrat tisti dan. Akoravno je bilo vse debelo snega, je to nenavadno in ginljivo opravilo privabilo vendar mnogo mnogo domačih in sosednih farmanov, kateri so si vsi za veliko veliko srečo šteli, da so vidili in slišali slavnega indijanskega misijonarja in svojega nekdanjega naj ljubeznjivšega duhovnega očeta. Ob 10. dopoldne so častitljivi starček govorili z gorečo in gladko besedo o poklicu in namenu človekovem, ob 2. o deviškem stanu in zvečer v podružni cerkvi pri materi božji sedem žalosti na Tabru pa o pravem cesčenju device Marije. Pri vseh teh govorih so bili vsi poslušavci večkrat do solz ginjeni, posebno pa zvečer na Tabru, ko so se ljubeznjivi gospod poslovljali in se priporočevali, da naj bi vsi, posebno pa njihovi znanci in prijatli molili za nje in za njihove Indijane, ki jih še toliko tava v nevernih zmotah. Povedali so nam tudi marsikak lep zgled iz svojega trudapolnega življenja pri nevernikih. Tudi o odgojevanji njezne mladosti sploh, posebno pa pri nevernih narodih so skušeni mož vedili veliko povedati. Djali so, da Indijani zelo zelo ljubijo svoje otroke in da tedaj zelo skerbé za njih srečo, in da tudi zelo spoštujejo tiste, ki njihovim otrokom kaj dobrega storé. Naj bi v tej reči Indijane posnemali tudi marsikteri beli starši in odgojniki! — Po teh dolgih duhovnih opravilih v cerkvi so blagi duhovni oče še tudi mnogo ljudi spovedali in obiskali. — Po vsi pravici so bili ti dnevi za nas vse zlati čas in pravi misijonski dnevi, v katerih se je veliko veliko dobrega storilo na našem že ne-

*) „Tovarsš“ mične in podučne dopise veselo in hvaležno sprejema.

koliko zarasčenem duhovnem pašniku, in katerih mladi in stari nikdar ne bodo pozabili. — Pridenem še pesmico, ki so jo verli podbrežki pevci in pevke za spomin tega veselega prihoda prečastitemu gospodu Pir cu krasno natisnjeno podarili in jo ta srečni, veseli in mili čas v cerkvi in doma prav lepo in ginjeno prepevali. Zložil jo je naš rojak A. Praprotnik. Taka le je:

Veliko srečo vzivamo,

Veselja solze lijemo!

Naš oče ljubeznjivi, mili

Od daleč k nam so se vernili.

Večerni svit posije se

Na dom nam, ko za goro gre;

Takó ste Vi se pokazali,

V ljubezni roko še podali.

Prešló je dvajset, osem let,

Kar sli od nas ste v daljni svet;

Ljubezen Vas je tje peljala,

Ljubezen v trudu navdajala.

Divjakov vedno išete,

Jih v boljši vert presajate,

Kjer grejejo jih žarki mili,

Zlahtnejši sad da bi rodili.

Odmeva naj okolica:

Pozdravljeni Vi iz sercá!

Drevesa vse naj bi cvetele,

Po Vas ki so nam oživele!

Žari naj sreča Vam pavsod

In raj obriše s čela pot! —

Mi pozno bomo še pomnili,

Da oče bili ste nam mili.

Iz Polhovega Gradaa. Lepa in hvale vredna je misel, ki jo je sprožil „Tovars“ v 20. l. preteč. leta, namreč, da bi se slavnemu mojstru Riharju postavil primeren spominek. V časopisih beremo, kako in kakšni spominki se tù in tam po širokem svetu postavljajo slavnim možem za njih zasluge. Tudi naš nepozabljivi skladatelj in rojak zasluži, da se mu postavi spominek. Ker jaz v tistem kraji služim, kjer je bil slavni mojster rojen, se zaupno zglašujem pri vseh svojih sobratih učiteljih, orglavcih in drugih spoštovavcih rajnekega, in menim da bodo radi sprejeli lepí nasvet našega „Tovarsa“, ki nam svetuje, da naj bi se slavnemu možu napravil naj pred mali spominek na njegovem grobu, potem pa še drugi živi, to je, veličastna knjiga, v kateri bi bili zbrani vsi napevi, ki jih je on zložil. — Torej, ljubi bratje, vsaki naj nekoliko podari po svoji moči za ta spominek!

— Vredništvo „Tovaršev“ bo gotovo rado sprejemalo doneske in tudi po moči skerbelo, da bi se ta lepa misel izveršila.*) Zbirka napevov v veličastni knjigi nam bo ogledalo, v katerem se bo videla umetnost skladateljeva; mali spominek na grobu pa nam bo kazal, kje da počivajo kosčice tistega slavnega moža, čigar dela se razlegajo Bogu na slavo in narodu na čast.

L. Bošič, učitelj.

Iz Ljubljane. (Tatje.) V 2. listu 15. preteč. m. je „Tovarš“ „Torbici“ po telegrafu v Zagreb sporočil, da je pesmica „Moj dom“ v njenem 2. snopiču, str. 51. ukradena in z dušo in s telesom uzmana iz Praprotnikove zbirke: „Pesmi, cerkvene in druge“. (V Ljubljani 1856, str. 71; naprodaj pri bukvoj. Ničmanu). — Pačivec, g. Janez Jereb, pa je „Torbici“ pisal in jo prosil, da bi ne pisarila proti njemu (—), akoravno je „Tovarš“ na vse gerlo prevzetno (!) rekel, da je pesmica „Moj dom“ ukradena, in pové da ni Praprotnikove zbirke nikdar vidil, ne bral, ampak omenjeno pesmico večkrat med domačim ljudstvom (!) v nekaj drugačnej obliki (?) slišal, ter jo prenarejeno (—) poslal, da se natisne. — Vprašam tedaj: Ljubi pačivec, g. Janez Jereb! kako morate pesmico, ki dobro veste, da ni vaša, djati v svojo mavho in jo prodajati za svoje blagó in potem še prederzno reči, da ni ukradena? Pregovor pravi: „Kdor krade, tudi laže“. — Da moje zbirke ne poznate in morda še več drugega ne, vam rad verjamem in zato tudi vem, da ste še prav mlečni pesnik in po vsaki ceni pravi slovstveni tat, in dokler zavoljo tega ne rečete: „Mea culpa!“, tako dolgo je vaš Pegaz pred vsem poštenim slovenskim svetom umazan, in tudi ne odidete postavni pravici, ki pravi: „Die literarischen Erzeugnisse und die Werke der Kunst bilden ein Eigenthum ihres Urhebers (Autors), d. i. desjenigen, welcher sie ursprünglich verfasst oder verfertigt hat“. (Pressgesetzgebung §. 1.) — Blaga „Torbica“! tebi pa vnovič in prav živo naročujem, da še skerbneje čuvaj, da ne boš kupovala ukradenega blaga, ker pesmica „Čvetice“ v tvoji zadnji (3.) številki je zopet ukradena. Kje jo je našemeni pesnik g. J. Poliški zmaknil, ne vem; to pa dobro vem, da je tudi ta pesmica že devet let stara moja hčerka, ki sem jo zložil že l. 1855. in sem jo pozneje še popravil in dal prečastiti. šolskemu svetovavcu g. dr. Fr. Močniku za porabo v naših šolskih berilih, in ki je tedaj tudi natisnjena v „Pervem berilu za slovenske šole v c. k. avstrijskih deželah. Na Dunaju 1861, str. 126“. Da se moje pesmice čujejo že tu pa tam med ljudstvom, ni toliko čudno; sej jim je naš nepozabljivi mojster Rihar podaril lepe napeve, ki se jih že sploh uči in prepeva naša bistra šolska mladina. — Vem, da me noben pameten človek ne bo opravljal in mi očital (kakor g. Jereb), da sem prevzetan, če se potegujem za svoje delo in mladim

*) Iz serca rado; in Bog jih daj prav obilno, da bi se slavnemu možu napravila dva spominka — materijalni in dušni, t. j. eden na grobu, potem pa tudi veličastna zbirka vseh njegovih prelepih kompozicij, kar bo slavnega moža naj vredneje slavilo, nam pa neizrečeno koristilo.

pesnikom poštenost priporočam; rečem še s slavnim Prešernom:

„Ak so pisar postati želje tvoje,
Moj zlati uk poslušaj in zastopi,
Zapiši terdno ga v možgane svoje!
Ak hočeš kaj veljati v našem tropi“,
(Tatvine le se) „boj, ko hud'ga vraga!“ . . .

A. Praprotnik.

— V zalogi Giontinitovi je prišel na svitlo prvi zvezek lepe nove knjige: „Dušna hrana za katoliške deržine ali keršanski nauk in življenje svetnikov“. V kratkih berilih za vse dni v letu, razložil in s podobami pojasnil za mestnjane in kmete, pa tudi za učnike v nemški besedi Ludovik Mehler, učenik lat. šol v Ratisboni, poslovenil Andrej Zamejic, duhoven ljubljanske škofije, Z dovoljenjem preč. ljublj. škofijstva. V Ljubljani, 1864. Založil Jan. Giontini. Natisnil J. R. Milic. — To posebno podučljivo in mikavno delo bode izhajalo v zvezkih po 5 — 6 pol, zvezek po 30 kr. Nobena keršanska hiša in tudi noben šolski učenik naj bi ne bil brez te koristne knjige, iz ktere lahko za se in za svojo šolo nabira naj lepših biserov!

— Preč. knezošk. konzistorij je poslal sl. okrajnim šolskim ogledništvom 4. t. m. pod št. 120/20 razpis, v katerem priporoča in vabi k naročevanju na novo nemško knjigo: „Oesterreichische Geschichte für das Volk“. To delo se bode v štirih letih dokončalo in bo obsegalo 3 poglavitve in 17 manjših razdelkov; vsaki zvezek (kakih 16 — 20 pol) bo veljal 80 kr., kar se bo še le plačevalo, ko bodo zvezki izhajali. Naročuje se na to delo lahko naravnost na Dunaji (Herrengasse Nr. 7) ali pa pri preč. konzistoriju (6 tednov).

— Iz Gorice smo prejeli to le slavno pismo (Ad N. 130/14). Spoštovani redakciji „Uč. Tovarša“ v Ljubljani. Pošljemo tukaj 25 gold. za 10 iztisov „Uč. Tovarša“, in prosimo, da bi se po pošti pošiljal na okrajne šolske ogledništva v Gorici, Sv. Peter, Komen, Duino, Lucinico, Černico, Kanale, Tomin, Flič in v Cirkino na vsaki kraj po en iztis. — Iz knezo-vikiškiškofjskega konzistorija v Gorici 28. januarja 1864.

Andreas s/r,
veliki škof.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofii. G. Franc Adamič, učitelj v Dolu, se je zavoljo bolehnosti začasno službi odpovedal, in na njegovo mesto pride pot. pripravnik g. Jožef Vončina. — G. Jožef Martinak, učitelj v glavni šoli v Idriji, je 30. pret. m. umerl. R. I. P.!

Listnica. G. J. V. v Pl.: Denar (4 gold.) smo prejeli. Željenih napevov in pesem pa pred ne moremo kupiti, dokler nam bolj na tanko ne poveste, kaj in kako. Kar zadeva fisharmoniko, vemo da take nareja in prodaja g. Dev po 100 — 200 gold.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.